

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****KASIM ÇİFTÇİ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2019/33243

Karar Tarihi : 4/7/2022

Başkan : Kadir ÖZKAYA

Üyeler : Engin YILDIRIM

Rıdvan GÜLEÇ

Basri BAĞCI

Kenan YAŞAR

Raportör : Derya ATAKUL

Başvurucular : 1. Kasım ÇİFTÇİ

2. Akif DAĞTEKİN

3. Ayhan CİN

4. Bekir YALÇIN

5. Beyar OVA

6. Cevdet DAĞTEKİN

7. Ebubekir KESER

8. Emrah KUMRAL

9. Hasan YALÇIN

10. İbrahim YAŞAR

11. Mehmet Kasım ESEN

12. Okan YAKUT

13. Oktay BAYDAR

14. Recep ARSLAN

15. Sedat YILDIZ

16. Veysi ALATAŞ

17. Yasin TUNÇ

Başvurucular Vekili : Av. Emrah BORAZAN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, sosyal medya hesaplarındaki paylaşım ve beğeniler nedeniyle işveren ile aralarındaki güven ilişkisinin bozulduğu gerekçesiyle başvuruçuların iş sözleşmelerinin feshedilmesinin ifade özgürlüklerini ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvurular muhtelif tarihlerde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. 2019/33249, 2019/33251, 2019/33253, 2019/33254, 2019/33871, 2019/33873, 2019/33874, 2019/33907, 2019/34319, 2019/34321, 2019/34330, 2019/34344, 2019/34345, 2019/34348, 2019/34349 ve 2019/34350 numaralı bireysel başvuru dosyalarının konu yönünden hukuki irtibat nedeniyle 2019/33243 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine, incelemenin 2019/33243 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yapılmasına karar verilmiştir.
5. Komisyonca başvuruların kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucular, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuşlardır.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:
8. Başvurucular, olayların meydana geldiği tarihte Van'da asil işveren olan Türkerler Vangölü Elektrik Perakende Satış A.Ş.ye (VEDAŞ) bağlı olarak yüklenici firma bünyesinde arıza onarım ve bakım personeli olarak çalışmaktadır.
9. Van Valiliği Olağanüstü Hâl (OHAL) Bürosu 27/3/2018 tarihli yazısı ile yüklenici personeli olarak çalışanların terör örgütleri ile irtibatı/iltisakı olup olmadığına yönelik yapılan araştırmaların sonucunu VEDAŞ'a göndermiştir. VEDAŞ'ın bu yazıyı yüklenici firmalara iletmesi üzerine yüklenici firmalar, terör örgütleri ile irtibatı/iltisakı olduğu değerlendirilen başvurucuların da aralarında bulunduğu personelin iş akdini 7/8/2018 tarihinde feshetmiştir.
10. Başvurucular, feshin geçersizliğinin tespitine ve işe iadelerine karar verilmesi talepleriyle asil işveren ve yüklenici firmalar aleyhine 11/9/2019 tarihinde Van 1. ve 2. İş Mahkemelerinde dava açmıştır.

11. İlk derece mahkemeleri davaları "*OHAL Bürosu tarafından davacının, 677 ve 678 sayılı KHK'lere istinaden Milli Güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen yapı, oluşum veya gruplara, terör örgütlerine üyeliği veya iltisakı ya da bunlarla irtibatı olabileceği değerlendirilen kişilerden olduğu işverene bildirildiğinden ve işverence bu sebeple iş sözleşmesinin feshedilmesi geçerli neden olduğu*" gerekçesiyle reddetmiştir.

12. İstinaf üzerine Erzurum Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi "*Mahkemece yapılacak iş; işveren tarafından davacının iş sözleşmesinin feshine dayanak yapılan Van Valiliği İl Olağanüstü Hal Bürosu'nun yazı ile ilgili sosyal medya paylaşımlarına ilişkin çıktılar ve içerikleri ilgili kurumdan getirilip incelenmeli ve söz konusu sosyal medya paylaşımlarında hakaret, tehdit ve şiddet içerikli olup olmadığı, eleştiri*

kapsamında kendi düşüncelerini açıklayıp açıklamadığı, sosyal medya paylaşımları ile ilgili davacı hakkında adli yönden herhangi bir terör soruşturması olup olmadığı, davacı işçinin şüpheli haklı kalacak herhangi bir davranışının olup olmadığı araştırılıp Anayasa'nın 25. maddesi ve siyasi görüşün fesih için geçerli sebep oluşturmayacağına dair 4857 sayılı İş Kanunu'nun 18. maddesinin 3. fıkrasının d bendi dikkate alınarak, tüm bilgi ve belgeler değerlendirilerek sonucuna göre feshin geçerli/haklı sebebe dayanıp dayanmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır. Eksik araştırma ve incelemeyle yazılı gerekçe ile davanın reddi hatalıdır." gerekçesiyle davaların esası incelenmeden kaldırılmasına karar vermiştir.

13. Bunun üzerine ilk derece mahkemelerince yapılan yargılamalarda "davacı tarafca yapılan paylaşım ve beğenilerde ülkenin bölünmez bütünlüğünün hedef alındığı, ülkenin doğusundan bağımsız kürdistan devleti olarak bahsedildiği, terörü, suç ve suçluyu övme kapsamında terör örgütlerinin, şiddet argümanlarının beğenildiği, yine devletin güvenlik güçlerine aşağılayıcı ifadelere yer verildiği, bu mahalde olanların eleştiri sınırlarında değerlendirilemeyeceği, bu paylaşımlardan dolayı aynı işyeri çalışması diğer işçilerin iç huzurunun olumsuz etkileyeceğinin bunun neticesi çalışma ortam ve iş barışında bozulacağına muhakkak olduğu, bu şartlarda davacı ile davalı arasında güven ilişkisinin doğal olarak zedelenmiş olacağı, davacı tarafından yapılan beğenilerin işverenin bir kamu kurumu olması do dikkate alındığında doğruluk ve bağlılık ile örtüşmediği, artık davacı ile iş akdini sürdürmesinin kendisinden beklenemeyeceği, tüm bu sebeplerle davacı tarafından yapılan feshin haklı fesih sebebi sayılamasa da söz konusu paylaşımların geçerli fesih sebebi oldukları" kanaatine varılarak davanın reddine karar verilmiştir.

14. Başvurucuların istinaf talepleri, Bölge Adliye Mahkemesince 5/9/2019 tarihinde "alt işverene verilen bilginin niteliği, alt işverenin kamuya ait enerji sektöründe hizmet veriyor olması karşısında taraflar arasındaki güven ilişkisinin zedelenildiği ve alt işverenden iş akdinin devamının beklenemeyecek derecede şüphe meydana geldiğinin kabulü gerekeceği, bu halıyla somut olayda alt işveren feshinin işe iade davası bakımından en azından geçerli nedene dayandığı" sonucuna varılarak esastan reddedilmiştir.

15. Başvurucular, nihai kararın kendilerine tebliğ edilmesinden itibaren otuz gün içinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

16. 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun "Feshin geçerli sebebe dayandırılması" kenar başlıklı 18. maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Otuz veya daha fazla işçi çalıştıran işyerlerinde en az altı aylık kıdemi olan işçinin belirsiz süreli iş sözleşmesini fesheden işveren, işçinin yeterliliğinden veya davranışlarından ya da işletmenin, işyerinin veya işin gereklerinden kaynaklanan geçerli bir sebebe dayanmak zorundadır..."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

17. Anayasa Mahkemesinin 4/7/2022 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Adli Yardım Talebi Yönünden

18. Başvurucular bireysel başvuru harç ve masraflarını karşılama imkânının bulunmadığını belirterek adli yardım talebinde bulunmuştur.

19. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Şerif Ay* (B. No: 2012/1181, 17/9/2013) kararında belirtilen ilkeler dikkate alınarak geçimini önemli ölçüde güçleştirmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucuların açıkça dayanaktan yoksun olmayan adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

B. Başvurucuların İddiaları ve Bakanlık Görüşü

20. Başvurucular; sosyal medya hesaplarındaki hakaret, tehdit veya şiddet içermeyen paylaşım ve beğenileri nedeniyle haklarında herhangi bir ceza soruşturması bulunmadığı hâlde terör örgütleri ile irtibatları kurularak iş akitlerinin feshedildiğini, feshin geçerli bir nedene dayanmadığını, derece mahkemelerinin kararlarının çelişkili olduğunu ve yeterli gerekçe ihtiva etmediğini belirterek adil yargılanma, özel hayata saygı ve mülkiyet haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

21. Bakanlık görüşünde; başvurucular tarafından ileri sürülen iddiaların mahkemelerce delillerin değerlendirilmesine ve hukuk kurallarının yorumlanmasına ilişkin olup mahkeme kararlarında bariz takdir hatası veya açık bir keyfilik oluşturan bir hususun bulunmadığı belirtilmiştir. Bakanlık görüşünde ayrıca başvurucuların PKK terör örgütü ile irtibatlı veya iltisaklı olma olgusunu işçi ve işveren arasındaki güven ilişkisini zedeleyen bir unsur olarak kabul eden derece mahkemelerinin kararlarının müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığı konusunda ikna edici nitelikte ilgili ve yeterli gerekçeler içerdiği değerlendirilmiştir.

22. Başvurucular, Bakanlık görüşüne cevap dilekçesinde daha önceki beyanlarını yinelemiştir.

C. Değerlendirme

1. Başvurucu Akif Dağtekin Yönünden

23. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 80. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendine göre başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir sebep olmadığı kanaatine varılması hâlinde başvurunun düşmesine karar verilebilir. Bununla birlikte İçtüzük'ün 80. maddesinin (2) numaralı fıkrası gereği Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurunun incelenmesine devam edilebileceği öngörülmüştür (*Bayram Şahin*, B. No: 2013/463, 16/5/2013, § 16).

24. Somut olayda başvuru Akif Dağtekin'in başvuru tarihinden sonra 16/2/2021 tarihinde vefat ettiği tespit edilmiştir. Anılan tarihten itibaren makul bir süre içinde başvuruya mirasçı olarak devam edilmek istendiğine dair bir talepte bulunulmadığı gibi başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan başka herhangi bir nedenin varlığından da söz edilemeyeceği anlaşılmıştır.

25. Açıklanan gerekçelerle başvurunun başvuru Akif Dağtekin yönünden düşmesine karar verilmesi gerekir.

2. Diğer Başvurucular Yönünden

26. Anayasa'nın "Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti" kenar başlıklı 26. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkını sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir abnak ya da vermek serbestliğini de kapsar..."

Bu hürriyetlerin kullanılması, milli güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, ... amaçlarıyla sınırlandırılabilir..."

27. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucuların şikâyetlerinin özütü, ifade açıklamaları nedeniyle terör örgütleri ile iltisaklı oldukları değerlendirilerek iş akitlerinin feshedilmesidir. Bu itibarla başvurucuların iddiaları ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmiştir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

28. Başvurucu Akif Dağtekin dışında kalan başvurucular yönünden açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

29. İfade özgürlüğüne yönelik negatif ve pozitif yükümlülükler arasındaki sınırların kesin biçimde tanımlanması ve birbirinden ayrılması her durumda mümkün değildir. Devlet için öngörülen negatif yükümlülükler, her durumda ifade özgürlüğüne keyfi surette müdahaleden kaçınmayı gerekli kılar. Pozitif yükümlülükler de bu hakkın korunmasını ve bireyler arası ilişkiler alanında olsa da ifade özgürlüğüne saygının güvencelerini sağlamaya yönelik olaya özgü tedbirlerin alınmasını zorunlu kılar (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Volkan Çakar*, B. No: 2017/35488, 7/4/2021, § 26; *Adnan Oktar (3)*, B. No: 2013/1123, 2/10/2013, § 32; *Ömür Kara ve Omursal Özbek*, B. No: 2013/4825, 24/3/2016, § 46).

30. Somut olayda başvurucuların iş sözleşmesi sosyal medya paylaşımları nedeniyle feshedilmiştir. Valilik bünyesinde faaliyet gösteren OHAL Bürosunun il sınırları içinde terör örgütleri ile irtibat/iltisaklı olan kişilerin tespitine yönelik olarak sosyal medya hesaplarının takip edilmesi usulünün de dâhil olduğu birtakım faaliyetler yürüttüğü ve bu faaliyetler neticesinde tespit edebildiği kişilerin isimlerini ilgili kurum ve kuruluşlara ilettiği dosya kapsamından anlaşılmıştır. Başvurucuların iş akitlerinin feshi işleminin de OHAL Bürosunun bahsi geçen faaliyetleri neticesinde düzenlenen araştırma raporuna dayandığı görülmektedir.

31. Başvurucular, iş akdini fesheden VEDAŞ'a bağlı yüklenici firma bünyesinde özel hukuk hükümlerine tabi arıza onarım ve bakım personeli olarak çalışmaktadır. OHAL Bürosu tarafından kamu görevlisi statüsünde bulunan kişilerin yanında özel hukuk hükümlerine tabi şahıslar hakkında da inceleme yürütülmesi ve inceleme sonucunda özel şirketlere terör örgütleri ile irtibat/iltisaklı olduğu tespit edilen kişilerin iş akitlerini feshetme hususunda gereğinin yapılmasının bildirilmesi şeklindeki uygulama münhasıran ele alınarak

detaylıca tetkik edilmesi gereken bir meseledir. Bununla birlikte ifade özgürlüğünün korunmasına yönelik olarak devletin olaya özgü tedbirleri alıp almadığı üzerinden yapılacak değerlendirme başvuru konusu olayın koşullarında yeterli görüldüğünden müdahalenin doğrudan ve tamamen kamu gücü işlemine dayanıp dayanmadığı ve devlet için öngörülen negatif yükümlülöklere uygun hareket edilip edilmediğı ayrıca incelenmeyecektir.

32. Bu aşamada somut olayda Anayasa Mahkemesince yapılması gereken, başvurucular ile yüklenici firma arasında özel hukuk hükümlerine tabi sözleşme ilişkisinin yüklenici firma tarafından feshedilmesi üzerine etkili bir yargısal sistem kurup işleterek çarşan menfaatler arasında adil bir denge kurmak suretiyle devletin pozitif yükümlölüklerini yerine getirmekte başarılı olup olmadığını belirlemektir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Volkan Çakar*, § 28).

33. Derece mahkemeleri tarafından tarafların çıkarları dengelenirken ve müdahalenin ölçölölüğü irdelenirken iş sözleşmelerinde kısıtlayıcı ve zorlayıcı düzenlemelerin ne şekilde belirlendiğı, çalışanların temel haklarına yönelik müdahalede bulunulmasına neden olan meşru amacın müdahale ile ölçölölü olup olmadığı, sözleşmenin feshinin çalışanların eylem ya da eylemsizlikleri karşısında makul ve orantılı bir işlem olup olmadığı somut olayın koşullarına göre ele alınmalıdır. Ayrıca yargılamalar sırasında gerçekleştirilen işlemlerin ve neticede verilen kararın gerekçesinin bizatihi ifade özgürlüğüne ilişkin bir müdahale oluşturmaması için derece mahkemelerince gereken özen gösterilmelidir (bazı farklılıklarla birlikte bkz. *Ömür Kara ve Omursal Özbek*, § 51).

34. Başvurucuların feshin geçersizliğinin tespitine ve işe iadelerine karar verilmesi talepleriyle açtıkları davalarda ilk derece mahkemeleri, OHAL Bürosunca başvurucular hakkında yapılan tespitin yüklenici firmaya bildirilmesini feshin geçerli nedene dayandığını kabulünde yeterli görerek başvurucuların talebini reddetmiş ancak Bölge Adliye Mahkemesi, ilk derece mahkemelerince feshe dayanak yapılan sosyal medya paylaşımlarının neler olduğu OHAL Bürosundan istenip değerlendirilmeden hüküm kurulduğundan anılan kararları bozmuştur. Bozmaya uyularak yapılan yargılamada ise yine soyut ve genel ifadeler kullanılmış; başvurucuların paylaşımlarının ülkenin bölünmez bütünlüğünü hedef aldığı, devletin güvenlik güçlerini aşağılayıcı ifadeler içerdiği, terör örgütlerini ve şiddet içeren faaliyetleri övdüğü, bu nedenle başvurucular ile işveren arasındaki güven ilişkisinin zedelenmiş olduğu belirtilmekle yetinilmiş; bununla birlikte hangi paylaşımın hangi gerekçeyle bu duruma sebebiyet verdiği konusunda bir değerlendirme yapılmamış, paylaşımların içeriğine yer verilmemiştir.

35. 4857 sayılı Kanun'un 18. maddesinde, belirsiz süreli iş sözleşmelerinin işveren tarafından sona erdirilmesinde geçerli bir sebep bildirme zorunluluğı getirilmiştir. Söz konusu hükümde, geçerli sebeplerin neler olabileceğı madde metninde sayılmıştır. İşveren tarafından iş sözleşmesinin sona erdirilebilmesi için ya işçinin yeterliliğı ve davranışlarından kaynaklanan ya da işletmenin, işyerinin veya işin gereklerinden kaynaklanan geçerli bir sebebin işveren tarafından gösterilmesi gerekmektedir. Hükümün gerekçesinde de işbu hüküm gereğı iş sözleşmesinin sona erdirilebilmesi için işçinin davranışlarının iş görme borcunu ciddi biçimde olumsuz etkilemesi, iş görme borcunu gerektığı biçimde yerine getirmesine olanak vermemesi, iş ilişkisinin sürdürölmesinin işveren açısından makul ölçölölde beklenememesi gerektiğı ifade edilmiştir. Hükme göre bir davranış ancak işyerinde işçinin olumsuzluklara yol açması hâlinde geçerli sebep sayılabilir. İşçinin davranışlarının işyerindeki üretim ve iş ilişkisi sürecine olumsuz bir etkisi yoksa bu davranışların iş sözleşmesinin sona erdirilmesinde geçerli bir sebep olarak gösterilmesi mümkün değildir.

36. Yukarıda ayrıntılı olarak belirtilen ilkeleri gözetmeyen derece mahkemelerinin kararlarında başvuruçunun paylaşımlarıyla ilgili olarak *iş yerinde işin görülmesini önemli ölçüde olumsuz olarak etkilediğine ilişkin* bir değerlendirmeye yer verilmemiş, işçiye somut olarak hangi sözleşme yükümlülüğünün yüklendiği ve işçinin, hangi davranışı ile hangi somut sözleşme yükümlülüğünü ihlal ettiği eksiksiz olarak tespit edilmemiş, işverenin zarar gören işletme menfaatlerinin neler olduğu açıklanmamıştır. İlgili ve yeterli gerekçe ortaya konulmadan uygulanan işten çıkarma yaptırımlarının amaçlanan hedeflere ulaşmak için son derece ağır olduğu hususunda şüphe yoktur (iş akdinin feshinin ifade özgürlüğü üzerindeki ağırlığına ilişkin değerlendirmeler için bkz. *Volkan Çakar*, § 39). Yukarıdaki değerlendirmeler ışığında derece mahkemelerinin Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ilkelere uygun hareket etmediği kanaatine varılmıştır.

37. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

D. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

38. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvuruçunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir..."

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuruçunun lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

39. Başvuruçular, yeniden yargılama ile 100.000 TL maddi, 100.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

40. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı hususunda genel ilkeler belirlenmiştir. Anayasa Mahkemesi diğer bir kararında ise bu ilkelerle birlikte ihlal kararının yerine getirilmemesinin sonuçlarına da değinmiş ve bu durumun ihlalin devamı anlamına geleceği gibi ilgili hakkın ikinci kez ihlal edilmesiyle sonuçlanacağına işaret etmiştir (*Aliğül Alkaya ve diğerleri (2)*, B. No: 2016/12506, 7/11/2019).

41. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural, mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yarı ihlalden önceki duruma döndürülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Doğan*, §§ 55, 57).

42. İhlalin mahkeme kararından kaynaklandığı veya mahkemenin ihlali gideremediği durumlarda Anayasa Mahkemesi, 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile İhtizâk'ın 79. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmeder. Anılan yasal düzenleme, usul hukukundaki benzer hukuki kurumlardan farklı olarak ihlali ortadan kaldırmak amacıyla yeniden yargılama sonucunu doğuran ve bireysel başvuruya özgülenen bir giderim yolunu öngörmektedir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi tarafından ihlal kararına bağlı olarak yeniden yargılama kararı verildiğinde, usul hukukundaki yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak ilgili mahkemenin yeniden yargılama sebebinin varlığını kabul hususunda herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla böyle bir kararın kendisine ulaştığı mahkemenin yasal yükümlü olduğu, ilgilinin talebini beklemezsizin Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı nedeniyle yeniden yargılama kararı vererek devam eden ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yerine getirmektedir (*Mehmet Doğan*, §§ 58, 59; *Aliğül Alkaya ve diğerleri (2)*, §§ 57-59, 66, 67).

43. İncelenen başvuruda; başvuruçuların sosyal medya paylaşımları nedeniyle iş akdinin feshi işleminin geçersizliği talebinin reddedilmesine ilişkin olarak ilk derece mahkemeleri kararlarının gerekçelerinin ilgili ve yeterli olmadığı, bu nedenle başvuruçuların ifade özgürlüğünün ihlal edildiği sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla somut başvuruda ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı anlaşılmıştır.

44. Bu durumda ifade özgürlüğünün ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Yapılacak yeniden yargılama ise bireysel başvuruya özgü düzenleme içeren 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda yapılması gereken iş, yeniden yargılama kararı verilerek Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak amacıyla ilgili mahkemelere gönderilmesine karar verilmesi gerekmektedir.

45. Öte yandan somut olayda ihlalin tespit edilmesinin başvuruçuların uğradığı zararların giderilmesi bakımından yetersiz kalacağı açıktır. Dolayısıyla ihlalin bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılabilmesi için ifade özgürlüğünün ihlali nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında 13.500 TL manevi tazminatın Akif Dağtekin dışında kalan başvuruçulara ayrı ayrı ödenmesine karar verilmesi gerekir.

46. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 4.500 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvuruçusu Akif Dağtekin dışında kalan diğer başvuruçulara müştereken ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Başvurucu Akif Dağtekin yönünden başvurunun DÜŞMESİNE,

C. Diğer başvurucular yönünden ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

D. Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün İHLAL EDİLDİĞİNE,

E. Kararın birer örneğinin ifade özgürlüğünün ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Van 1. İş Mahkemesi (E.2019/67, K.2019/505; E.2019/68, K.2019/172; E.2019/69, K.2019/507; E.2019/70, K.2019/171; E.2019/71, K.2019/506; E.2019/73, K.2019/503; E.2019/76, K.2019/176; E.2019/85, K.2019/508; E.2019/87, K.2019/509) ile Van 2. İş Mahkemesine (E.2019/230, K.2019/457; E.2019/242, K.2019/455; E.2019/246, K.2019/456; E.2019/237, K.2019/518; E.2019/239, K.2019/517; E.2019/241, K.2019/513; E.2019/243, K.2019/511) GÖNDERİLMESİNE,

F. Akif Dağtekin dışında kalan diğer başvuruculara 13.500 TL manevi tazminatın AYRI AYRI ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

G. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından başvuru Akif Dağtekin'in mirasçılarının yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA,

H. 4.500 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvuru Akif Dağtekin dışında kalan diğer başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

İ. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuru Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

J. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 4/7/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.